

SVENSKT NÄRINGSLIV

Lätta på regelbördan

SÅ KAN LÄGRE REGELKOSTNADER FÖR FÖRETAGEN GE
ÖKAD TILLVÄXT OCH LÄGRE ARBETSLÖSHET

MAJ 2022

Författare: Christer Östlund

Innehåll

Förord	2
Sammanfattning	3
Inledning	5
Företagande nyckeln till en positiv samhällsutveckling	5
Alla regeringar säger sig vilja minska regelbördan	5
Regelförenklingspolitiken har lämnat få spår efter sig	6
Sverige behöver en långsiktig och verkningfull förenklingspolitik	7
Företagens regelbörda kostar minst 200 miljarder varje år	9
Företagen följer regler istället för att utveckla verksamheten	9
Regelbördan växer år för år	10
Stor tillväxtpotential med effektivare regler	14
Minskad regelbörda positiv för samhället	14
Stora förändringar kan ge stora effekter	14
Förslag till ny regelprocess	18
Reformförslag	18
1. Bättre beslutsunderlag	18
2. Starkare regelförbättringsarbete	20
3. Systematiska utvärderingar	21
Källförteckning	22

Förord

Många företag i Sverige upplever att regelkrånglet hindrar deras möjligheter att utvecklas och växa. Både regelverkens utformning och myndigheternas tillämpning är problematisk.

Regelförbättring är därför sedan länge en prioriterad fråga för Svenskt Näringsliv. Genom åren har vi drivit på för reformer för att minska företagens regelbörda och regelkostnader. För att nå dit behöver regeringen ta ett tydligt ägarskap för regelförbättringsarbetet och riksdagen en aktiv roll i att fortlöpande följa och utvärdera insatserna.

I rapporten "Lätta på regelbördan" presenterar vi unika data som visar både kostnaderna för reglerna och den samhällsekonomiska potential som finns om vi kan minska bördan. Rapporten vänder sig i första hand till nationella beslutsfattare.

Om du har frågor om rapporten eller är intresserad av att få veta mer om vårt arbete är du välkommen att höra av dig.

Stockholm i maj 2022

Karin Johansson

Vice vd Svenskt Näringsliv

Sammanfattning

Trots att samtliga svenska regeringar på senare år lyft fram behovet av regellättnader fortsätter företagens regelbörda att växa. Nya beräkningar som Svenskt Näringsliv gjort visar att företagens kostnader för att leva upp till de bestämmelser som politiken och myndigheterna beslutar om nu uppgår till minst 200 miljarder kronor varje år. Även om det är företagen som idag är verksamma i Sverige som träffas av kostnaderna är den betydande regelkostnaden också något som utländska aktörer tar hänsyn till i sina investeringsbeslut.

De omfattande regleringarna minskar viljan att starta företag, anställa och växa. Om regelgivningen kan förbättras kommer det att stärka företagsamheten och samhällsekonomin. Potentialen är betydande enligt en ny studie som presenteras i denna rapport. En minskning av regelbördan till den nivå som gäller i till exempel Danmark, Norge och USA skulle ge Sverige avsevärt högre tillväxt och kraftigt sänkt arbetslöshet.

De åtgärder som hittills prövats har inte varit tillräckliga och en slutsats i rapporten är att det krävs betydligt kraftfullare insatser för att rå på regelbördan. En verkningfull förenklingpolitik kan inte förlita sig på enskilda åtgärder utan förutsätter strukturella reformer av hela policycykeln, från det inledande arbetet med att ta fram underlag för regelbeslut till dess att regeln utvärderas.

Svenskt Näringsliv föreslår följande reformer för en ny regelprocess:

Bättre beslutsunderlag

- **Gör Regelrådet till en egen myndighet med återremitteringsrätt** – Regelrådet är avgörande för ett framgångsrikt regelförbättringsarbete och bör ges ett starkt mandat, en hög grad av självständighet och en granskande roll tidigt i lagstiftningsprocessen.
- **Låt konsekvensutredningsförordningen omfatta Regeringskansliet** – Regeringskansliet har en avgörande roll för att minska företagens regelbörda och bör omfattas av samma krav som förvaltningsmyndigheterna.
- **Stärk kompetensen för upprättande av konsekvensutredningar** – För att minimera risken för dålig reglering krävs bättre konsekvensutredningar. Det förutsätter ökade resurser, till exempel för anställning av ny personal, utveckling av metodik, beräkningshjälp och tillgång till data.
- **Skärp kontrollen av företagens regelkostnader** – För att få överblick och över tid minska regelbördan bör principen om en in – en ut, som innebär att varje ny regelkostnad som läggs på företagen följs av en motsvarande kostnadslättnad, införas.

- **Sluta överimplementera EU-lagstiftning** – När EU-lagstiftningen överimplementeras gör det att företag i Sverige får bära en tyngre regelbörda än företag i andra EU-länder. Regeringen bör ställa sig bakom ett antal principer i syfte att undvika överimplementering.

Starkare regelförbättringsarbete

- **Skärp styrningen av myndigheterna** – Myndigheterna måste involveras och engageras för att Sverige ska nå de förenklingspolitiska målen. Det kan till exempel ske genom förtydliganden i instruktioner och regleringsbrev till myndigheterna.
- **Förbättra myndigheternas rådgivning och stöd till företagen** – Landets kommuner är avgörande för regelförbättringen. Regeringen bör låta utreda kommunallagen i syfte att förtydliga hur kommunerna kan arbeta för att bidra till de förenklingspolitiska målen.
- **Breda ägarskapet inom Regeringskansliet** – Ett framgångsrikt förenklingspolitiskt arbete i Regeringskansliet förutsätter att de berörda departementen har och tar ett gemensamt ansvar för att nå målen. Därför behöver nuvarande arbete omorganiseras och förstärkas.
- **Inrätta fasta EU-beredningsgrupper** – Förslag till nya EU-lagstiftning kräver mycket resurser och ibland räcker tiden för en grundlig analys inte till. Genom att förutse vilka områden och sakfrågor som väntas bli föremål för reglering kan mycket tid sparas.

Systematiska utvärderingar

- **Låt en oberoende aktör utvärdera befintliga regelverk** – En eller flera oberoende aktörer bör på uppdrag av regeringen systematiskt utvärdera befintliga regelverk i syfte att identifiera vilka regler som kan förenklas, och på vilket sätt, vilka regler som kan justeras eller upphöra att gälla.
- **Inför solnedgångsklausuler** – Utöver att ge en oberoende aktör i uppdrag att utvärdera befintliga regelverk bör principen om solnedgångsklausuler införas. Det innebär att vid tillkomsten av ny lagstiftning bör också ett datum för när regelverket ska upphöra att gälla beslutas.
- **Bjud in OECD att utvärdera regelprocessen på nytt** – Regeringen bör ta ansvar för att göra regelgivningen mer transparent samt för att bjuda in OECD till Sverige för att genomföra en ny granskning och utvärdering av regelprocessen.

Inledning

Företagande nyckeln till en positiv samhällsutveckling

Samhället är beroende av människor som vill starta, utveckla och driva företag. Även om det finns andra organisationsformer har företaget visat sig vara det bästa sättet att kanalisera drivkrafter, förverkliga idéer och möta marknadens efterfrågan på varor och tjänster.

För att befintliga verksamheter ska utvecklas, växa och anställa och för att människor ska våga ta steget att bli företagare krävs rätt förutsättningar. En stark äganderätt, näringsfrihet och medborgerliga fri- och rättigheter är naturligtvis grundläggande förutsättningar, men det är sällan där hindren uppstår i Sverige. Betydligt viktigare är de lagar, regler och bestämmelser som riksdag, regering och myndigheter löpande fattar beslut om och hur dessa tillämpas.

Regelgivning är ett av politikens mest kraftfulla verktyg och kräver därför varsamhet. Nya lagar och regler beslutas vanligtvis för att förebygga eller åtgärda uppfattade problem eller att driva samhällsutvecklingen i en viss riktning. Ibland får reglerna inte avsedd effekt. Andra gånger ger aldrig så välmenande åtgärder upphov till helt nya och oväntade problem på andra områden.

När nya regler övervägs och beslutas måste därför ett antal dimensioner beaktas. En är att regler ska vara proportionerliga och inte vara mer ingripande än vad som krävs med hänsyn till ändamålet. Skyddet för egendom samt rätten att bedriva näringsverket eller att utöva ett yrke värnas genom både svensk grundlag och Europakonventionen. Dessa grundläggande fri- och rättigheter kan begränsas, men enbart om det finns ett angeläget allmänintresse samt om inskränkningarna kan anses vara proportionerliga.

Det är också viktigt att beakta vad ny lagstiftning kommer att kosta. En regel bör inte medföra större kostnader för företaget än nödvändigt. Medan de direkta kostnaderna i form av allehanda avgifter och sanktioner i regel är väl kända förbises tyvärr ofta företagets kostnader för att hålla sig ajour med regelverken och samla in och rapportera information till myndigheter.

Alla regeringar säger sig vilja minska regelbördan

I Sverige har regelbördan för företagen vuxit till stor del på grund av att proportionalitet och kostnader inte beaktats i tillräcklig utsträckning. I takt med att det blivit allt tydligare att regleringsivern skadar samhällsutvecklingen har dock ett skifte skett och samtliga regeringar har under de senaste decennierna lovat att minska regelbördan.

Inför riksdagsvalet 2006 lovade Alliansen att under den kommande mandatperioden minska företagens administrativa kostnader med 25 procent. Under Alliansens åtta år i regeringsställning gjordes också ett antal viktiga strukturella reformer. Bland annat blev det obligatoriskt för förvaltningsmyndigheter att utreda bland annat de kostnads- mässiga konsekvenserna för tilltänkta föreskrifter och allmänna råd innan de beslutades.¹

Alliansregeringen inrättade Regelrådet som fick i uppgift att granska hur företagen påverkades av förslag till nya och ändrade regler.² Ett antal enskilda regelförbättringar genomfördes också, till exempel slopades revisionsplikten för de minsta företagen och kvartalsvis redovisning av moms infördes. Löftet om att minska kostnaderna med en fjärdedel visade sig dock svårare att nå.

Den förenklingspolitik och de mål för arbetet som alliansregeringen initierade har i väsentliga delar legat fast sedan 2013.³ Regelrådet sorterar numera under Tillväxtverket och granskar och yttrar sig bland annat över konsekvensutredningar som upprättats i enlighet med förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Om Regeringskansliet begär det kan Regelrådets även yttra sig över konsekvensutredningar avseende andra förslag som kan påverka företagen.⁴

Den socialdemokratiskt ledda regering som tillträdde 2014 var tydlig med att svenska företag behöver konkurrenskraftiga förutsättningar i förhållande till omvärlden.⁵ I praktiken har dock inte mycket hänt.

I slutet av 2015 beslutade regeringen att minska antalet mål för förenklingspolitiken från sju till fyra.⁶ Sex år senare, hösten 2021, presenterade regeringen fem nya mål för förenklingspolitiken. Syftet är bland annat att bidra till att stärka konkurrenskraften och minska regelkostnadernas andel av BNP.⁷ Några konkreta åtgärder för hur målsättningarna ska nås eller följas upp har däremot ännu inte presenterats.

Regelförenklingspolitiken har lämnat få spår efter sig

Trots att det under de gångna mandatperioderna tagits viktiga initiativ har ingen regering hittills lyckats hejda än mindre stoppa regelbördans tillväxt. När den socialdemokratiska regeringen tillträdde 2014 var målet att de samlade årliga administrativa kostnaderna skulle sänkas till cirka 90 miljarder kronor i nominella priser. Sedan dess har de administrativa kostnaderna istället ökat med åtminstone 500 miljoner per år. Till detta tillkommer så kallade fullgörandekostnader om två miljarder per år. Medan administrativa kostnader syftar på kostnader för att upprätta, lagra eller överföra information och ofta relaterar till personal, avses med fullgörandekostnader kostnader

---

¹ Riksdagen (2007).

² Regeringen (2008).

³ Regeringen (2012).

⁴ Regelrådet (2022).

⁵ Regeringen (2016).

⁶ Regeringen (2015).

⁷ Regeringen (2021).

för personal som krävs för särskilda uppgifter eller inköp av förbrukningsmaterial eller tjänster.

Regeringen konstaterar i sin regelpolitiska skrivelse hösten 2021 att andelen företag som upplever att regelverken hindrar tillväxt har fortsatt öka under det socialdemokratiska regeringsinnehavet. Eftersom viktiga jämförelseländer inom OECD, däribland grannlandet Danmark, under samma tidsperiod genomfört viktiga strukturreformer är företagens regelbörda ett större problem nu än när alliansregeringen tillträdde 2006.

Flera internationella undersökningar på senare år ger stöd för den tolkningen. När Sverige 2012 skrev under OECD:s rekommendation om regelpolitik innebar det att regeringen åtog sig att göra regelgivningsarbetet mer transparent. Trots att det gått tio år sedan dess har Sverige fortfarande inte infriat löftena fullt ut. I sin årliga granskning 2021 konstaterade OECD att den svenska regelprocessen brister i flera avseenden. Till exempel saknas det i Sverige en systematisk utvärdering av beslutad lagstiftning och till skillnad från flera andra länder finns det ingen statlig webbplats där allmänheten kan lämna synpunkter på befintlig lagstiftning.⁸ Sammantaget gör detta att Sverige rankas i nivå med eller under genomsnittet av OECD-länder i 2021-års utgåva av rapporten Regulatory Policy Outlook 2021.⁹

World Economic Forum bekräftar i den senaste fullständiga utgåvan av den årliga rapporten Global Competitiveness Report att Sverige är på väg åt fel håll. Sverige rankas fortfarande som ett av världens tio mest konkurrenskraftiga länder, men har på senare år rasat i det delindex som mäter företagens regelbörda. Mellan 2014 och 2019 föll Sverige från plats 20 till plats 49.¹⁰

Sverige behöver en långsiktig och verkningfull förenklingspolitik

För många svenska företag har de senaste åren varit en prövning. Först pandemin och därefter kriget i Ukraina har skapat stor osäkerhet om framtiden och resulterat i minskad efterfrågan i flera delar av ekonomin. Viljan att starta företag har minskat och arbetstillfällena inom restaurang och handel, som för många erbjuder ett första steg in på arbetsmarknaden och som därmed spelar en avgörande betydelse för att minska utanförskapet, har försvunnit. I februari 2022 hade Sverige med 7,2 procent EU:s fjärde högsta arbetslöshet.¹¹ Bara Grekland, Spanien och Italien noterade högre siffror. Efter ett tungt 2020 repade sig den svenska tillväxten. Sveriges BNP per capita ökade med 4,2 procent 2021. Det var visserligen högre än OECD-snittet, men lägre än viktiga jämförelseländer som Danmark, Norge och USA.¹²

⁸ OECD (2021a).

⁹ OECD (2021b).

¹⁰ World Economic Forum (2019).

¹¹ Ekonomifakta (2022a).

¹² Ekonomifakta (2022b).

Sverige hade redan innan 2020 allvarliga strukturella problem bland annat till följd av en illa fungerande integration och en dålig produktivitet i offentlig sektor. Det som hänt under de senaste två åren har gjort ont värre. För att vända utvecklingen och göra Sverige attraktivt för utländska investeringar krävs kraftigt förbättrade förutsättningar för företagande. En bärande del i det är att minska regelbördan så att företagare kan lägga mer tid på att driva, utveckla och effektivisera sina verksamheter. Sverige behöver en långsiktig och verkningsfull förenklingspolitik.

Företagens regelbörda kostar minst 200 miljarder varje år

Företagen följer regler istället för att utveckla verksamheten

I takt med att regelbördan vuxit har svenska företag kommit att lägga alltmer tid och resurser på att hantera lagstiftarens och myndigheternas krav. De flesta företagare ägnar själva mycket tid åt att se till att allt sköts korrekt. Räcker tiden eller kunskaperna inte till anlitar en del företag även extern hjälp. Många är de som investerar i allehanda system och program som ska underlätta regelefterlevnaden.

Det har genom åren gjorts försök att uppskatta värdet av den tid som läggs på att administrera regler. Tillväxtverket uppskattade 2012 att företagens årliga administrativa kostnader till följd av regler var 90 miljarder kronor. I den summan ingick dock inte fullgörandekostnaderna.¹³

För att få en tydligare bild av regelbördans kostnader har Svenskt Näringsliv beräknat hur stor andel av arbetstiden som läggs på att hantera och efterleva olika regelverk. Notan är en skattning baserad på företagens egna bedömningar och detta är första gången som en gedigen kostnadsberäkning av företagens regelbörda presenteras. Den årliga regelkostnaden för svenska företag landar då på minst 200 miljarder kronor. Resultatet är tolkat med försiktighet och samtliga fullgörandekostnader har inte fångats in. Sannolikt är därför det faktiska kostnaden betydligt högre.

Regelgivning är nödvändigt i ett fungerande samhälle. Samtidigt är det viktigt att reglerna som övervägs och beslutas om är proportionerliga. Den tid som läggs på att tolka och följa olika krav är tid som kunde ha lagts på att utveckla företagets verksamhet, utveckla nya tjänster och produkter, skapa tillväxt och bidra till sysselsättning åt fler. Således ligger det i samhällets intresse att regelbördan inte blir större än vad som är motiverat.

---

¹³ NNR (2022).

Så gjordes beräkningen

Företagen fick uppge hur stor andel av arbetstiden på företaget som läggs på att hantera och efterleva regelverk varje vecka. Utifrån en beräkning av kostnaden för denna tid, inköp av tjänster och nödvändiga investeringar till följd av regelverket har en skattning av regelkostnaden gjorts. Övriga fullgörandekostnader, som till exempel hur regelverken påverkar produktionen, har inte tagits med i undersökningen.

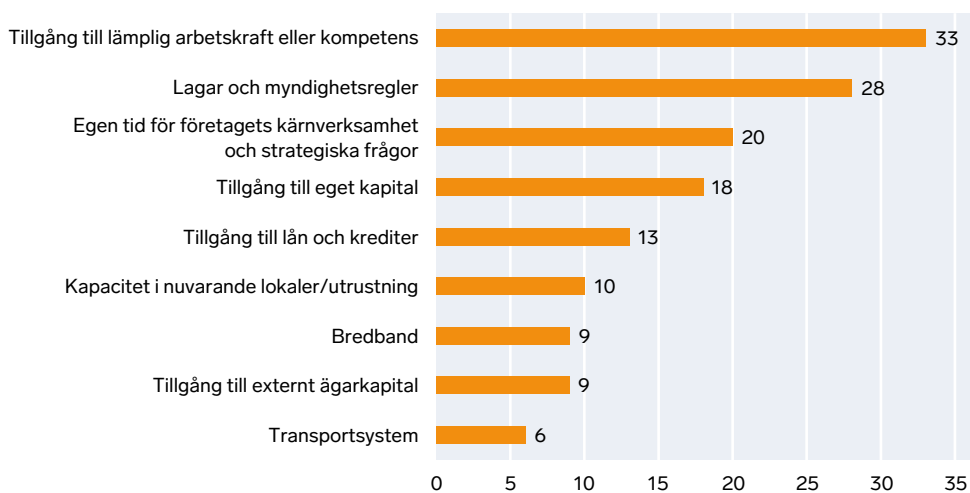
Företagens svar inhämtades inom ramen för Svenskt Näringslivs företagspanel. Sammanlagt 2 600 företag erbjöds att medverka i enkätundersökningen, 1 235 svarade. Det ger en svarsfrekvens om knappt 50 procent.¹⁴

Regelbördan växer år för år

Den beräknade regelkostnaden må vara ny, men det är inte frågeställningen. Flera undersökningar och studier genom åren har visat att regelbördan är ett allvarligt problem för företagen som träffas av reglerna, för företagsamheten och i förlängningen för samhället i stort.

I januari 2000, strax innan pandemin bröt ut, genomförde Tillväxtverket en undersökning bland svenska företag. Regelbördan var, näst efter komptentsförsörjning, den utmaning som flest företagare kämpade med. Hela 28 procent av de svarande företagen uppgav att tillväxten hindrades av lagar och myndighetsregler¹⁵ (figur 1). Resultatet bör inte betraktas som en engångshändelse. Tillväxtverket har ställt samma fråga i över tio år och sedan valet 2014 har andelen företag som anser att lagar och myndighetsregler är det största hindret legat stabilt på en hög nivå (figur 2).

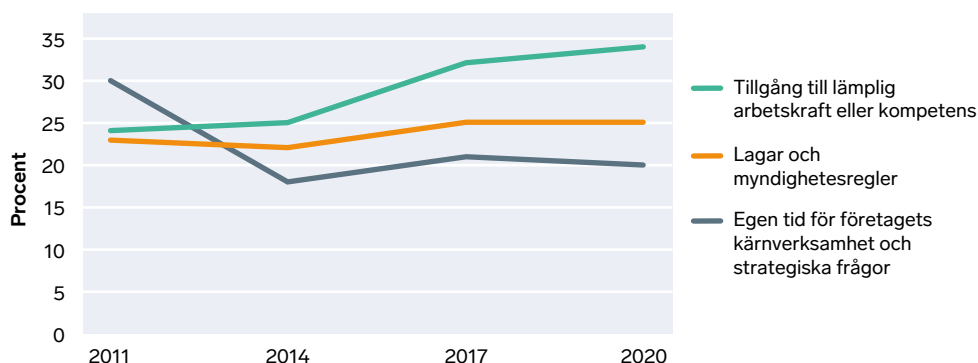
Figur 1. Drygt var fjärde företag tycker lagar och myndighetsregler hindrar tillväxten

Källa: Tillväxtverket, Företagens villkor och verklighet 2020

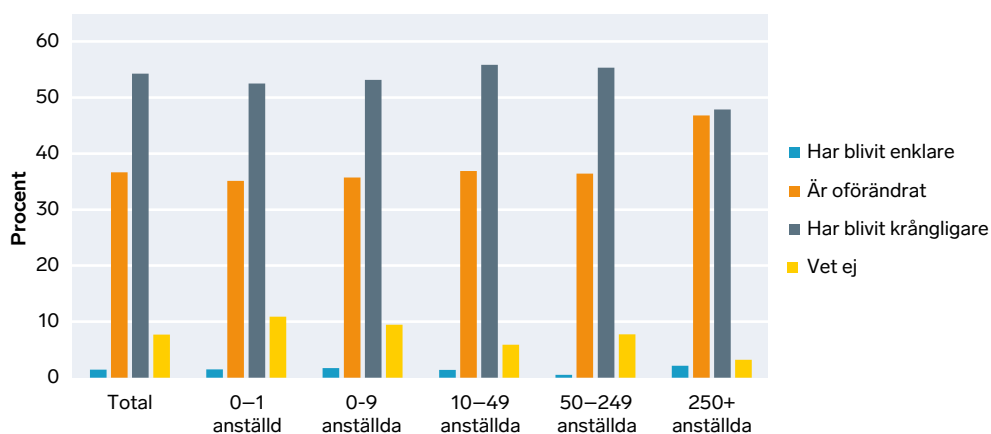
¹⁴ Svenskt Näringsliv (2022).

¹⁵ Tillväxtverket (2020).

Figur 2. Lagar och myndighetsregler inget nytt problem för företagen

Resultatet av Tillväxtverkets undersökning bekräftar vad flera andra studier tidigare visat. Till exempel undersökte Svenskt Näringsliv vid två tillfällen under 2020 hur företagen upplevde regelbördan. Vid båda tillfällena uppgav drygt 20 procent av företagen att komplicerade regelverk var det viktigaste hindret för tillväxt.¹⁶

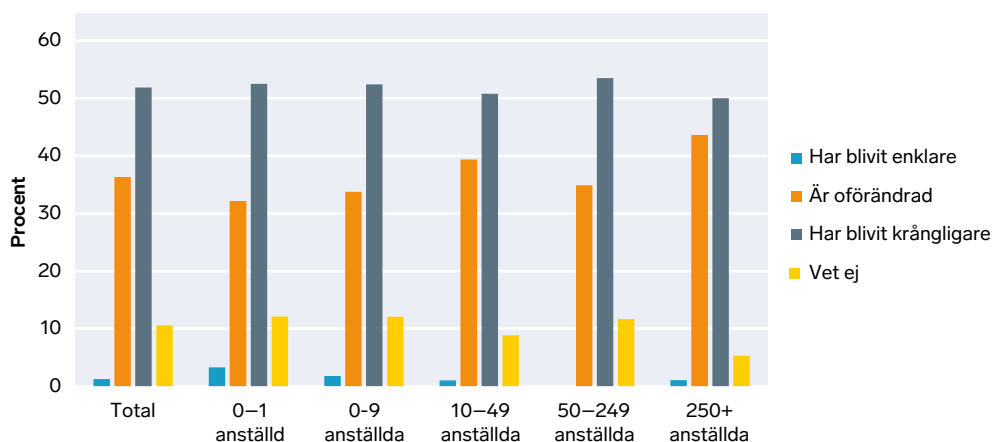
I Svenskt Näringslivs undersökning ombads företagen även bedöma hur regelverken i sig utvecklats under de senaste två åren. En klar majoritet av företagen ansåg både att regelverken i sig hade blivit mer krångligare och att tillämpningen av reglerna hade blivit svårare och mer oförutsebar (figur 3 och figur 4). Det är värt att notera att det är de medelstora företagen med 10–49 anställda, som enligt undersökningen har de högsta tillväxtambitionerna, som i störst utsträckning pekar på regelgivningen som ett problem.¹⁷

Figur 3. Företagen tycker att regelverken har blivit krångligare

Källa: Svenskt Näringsliv

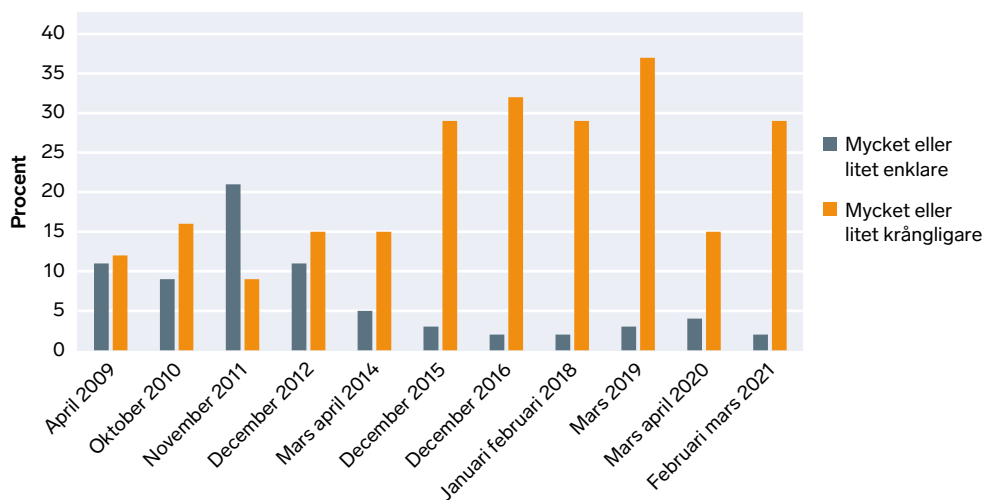
¹⁶ Svenskt Näringsliv (2021).

¹⁷ Svenskt Näringsliv (2021).

Figur 4. Myndigheternas tillämpning av regelverken har blivit krångligare enligt företagen

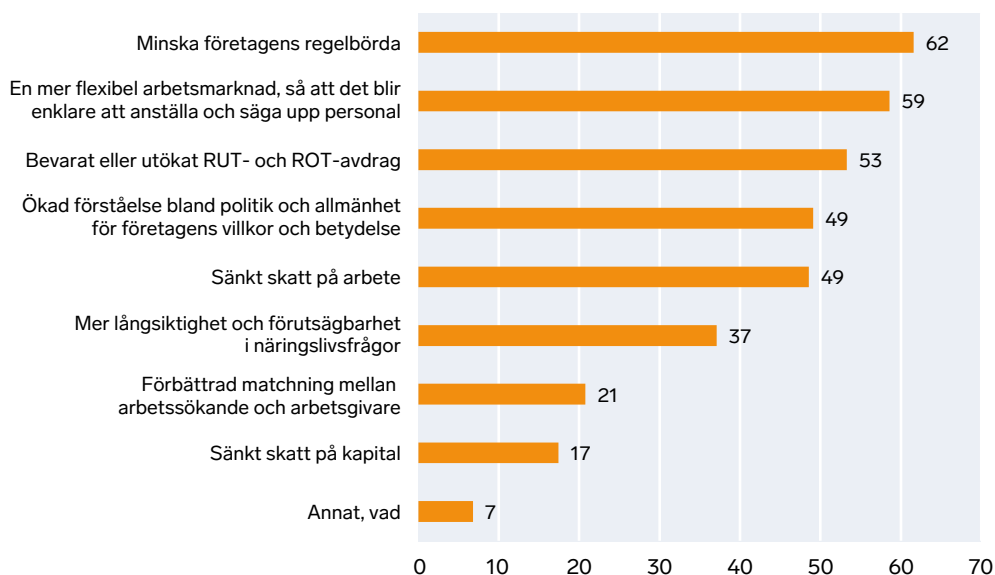
Källa: Svenskt Näringsliv

Näringslivets regelnämnd, NNR, har i snart två decennier i årliga undersökningar frågat svenska företagare huruvida de upplever att det blivit enklare eller svårare att följa statliga regler jämfört med föregående år. Under de senaste tio åren har majoriteten av de tillfrågade år för år uppgett att regelkrånglet ökat¹⁸ (figur 5).

Figur 5. Krångligare regler över tid enligt företagen¹⁸ NNR (2021) & Svenskt Näringsliv (2017).

Regelbördan har genom åren även fångats upp i Svenskt Näringslivs årliga undersökning av det lokala företagsklimatet. Redan 2016 rankade företagen minskad regelbörda som den viktigaste åtgärden för att åstadkomma ett bättre företagsklimat (figur 6).

Figur 6. Mindre regelbörda viktigt för bättre företagsklimat (2016)

Frågeformulering: Vilka är de absolut viktigaste åtgärderna för att förbättra företagsklimatet i Sverige?
Utgå från hur du själv uppfattar situationen för dig och ditt företag. (Flera svar möjliga!)

Stor tillväxtpotential med effektivare regler

Minskad regelbörda positiv för samhället

Svenska företag lägger minst 200 miljarder kronor varje år på att hantera och följa lagar och regler. Bakom summan döljer sig flera miljoner arbetstimmar som istället borde användas till att utveckla företagens affär. Genom att lyfta bort en del av kraven skulle företagen frigöra både tid och resurser. Det skulle i sin tur innebära en markant förbättring av arbetsmarknaden och leda till ökade skatteintäkter till staten.

På uppdrag av Svenskt Näringsliv har forskarna Lars Pettersson och Emma Lappi studerat förutsättningarna för att starta och bedriva företag i Sverige jämfört med i andra länder. Deras slutsats är att även en begränsad minskning av regelbördan har potential att ge snabbare tillväxt, högre tillväxt per capita och lägre arbetslöshet.¹⁹

Lars Petterssons och Emma Lappis studie bygger på Världsbankens index *Ease of Doing Business* som ger en bild av hur regelbördan påverkar företag i olika länder. Det handlar till exempel om hur lång tid och vilka kostnader som krävs för att starta företag, hantera skatteregler och för att få bygglov. Index består av ett tiotal indikatorer.²⁰ Alla länder tilldelas betyg på en skala från 0 till 100. Ju närmare 100 ett land når, desto bättre bedöms näringslivsklimatet vara. För att nå 100 skulle ett land behöva prestera bäst enligt samtliga indikatorer. Inget land lyckas med det. De bästa länderna når istället cirka 90.

Sverige har funnits med i index sedan starten och i undersökningen 2019 blev betyget 82. Det kan framstå som ett förhållandevis gott betyg, men det är ett lägre betyg än Danmark, Norge och USA vars indexvärden landar mellan 85 och 90.

Stora förändringar kan ge stora effekter

Världsbankens index visar att Sverige lyckas bra på en del områden. Det är till exempel förhållandevis enkelt och billigt att starta ett aktiebolag och att hantera äganderätter här. I båda fallen innebär Sveriges förhållandevis höga betyg en potentiell konkurrensfördel.

¹⁹ Pettersson & Lappi (2022). Regelbördans betydelse för tillväxt och arbetslöshet (Svenskt Näringsliv).

²⁰ Världsbankens index *Ease of Doing Business* publicerades första gången 2002. Under två decennier vann undersökningen stort genomslag och bidrog både till att belysa behovet av regelförenklingsarbete och viktiga reformer i länder världen över. I september 2021 meddelades att index inte kommer att publiceras mer och att Världsbanken avser utveckla en ny undersökning.

På flera andra områden presterar Sverige betydligt sämre. Det krävs till exempel mer tid och resurser att hantera avtalstvister här än i andra länder. Svensk insolvenslagstiftning brister dessutom i kvalitet jämfört med viktiga jämförelseländer.

Som Pettersson och Lappi konstaterar är de möjliga vinsterna av ett höjt betyg för Sverige stora. Om Sverige kan höja sitt resultat med tio procent i index beräknar forskarna att det skulle innebära 1,3 procentenheters snabbare ekonomisk tillväxt per år. De ser också framför sig en engångseffekt på tillväxten räknat per invånare. BNP per capita skulle öka med fem procent. Även arbetslösheten skulle sjunka med drygt tre procentenheter, från dagens drygt sju procent till cirka fyra procent.

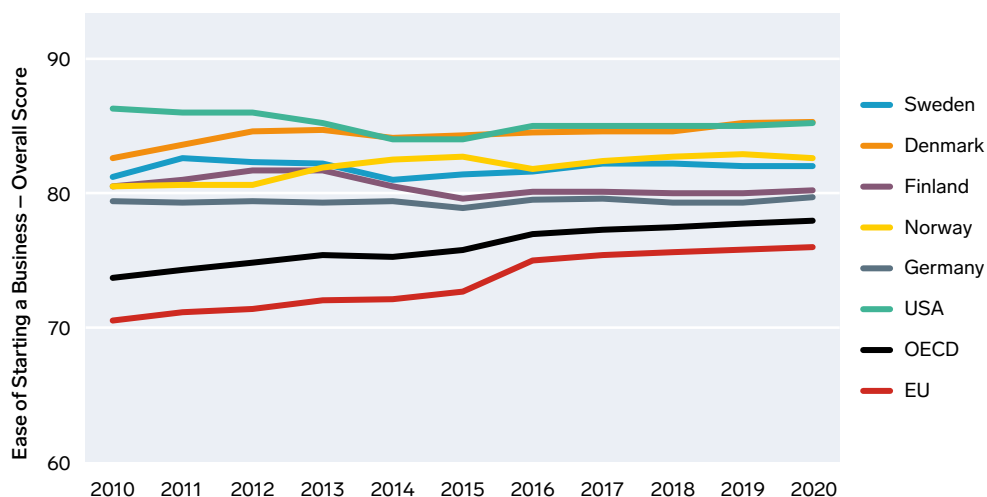
Beräkningarna bör tas för vad är, det vill säga grova uppskattningar, och tolkas med försiktighet. Det är storleksordningen på de möjliga samhällsekonomiska vinsterna som är huvudsaken, inte decimalerna. Studien visar på den stora potential som finns i att intensivifiera arbetet med att nå enklare och mer effektivare regelverk.

Så gjordes beräkningen

Resultatet bygger på regressionsanalyser av paneldata över BNP per capita, tillväxt i BNP per capita, tillväxt i total faktorproduktivitet samt arbetslöshet. Jämförelsen omfattar samtliga OECD-länder under perioden 2010–2019, vilket innebär att studien inte är påverkad av pandemin.

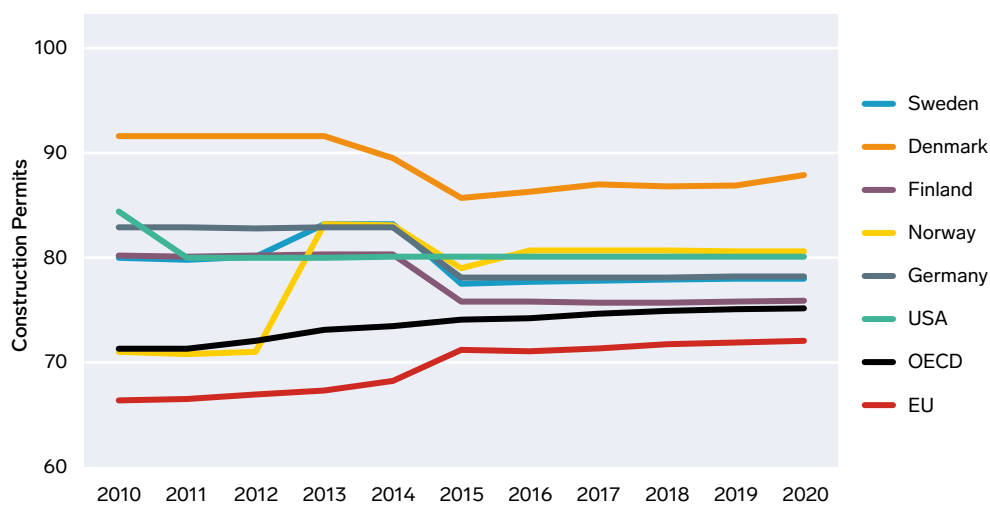
Pettersson och Lappi har beräknat potentialen för ett bättre resultat genom att göra en skattning av elasticiteten. I detta fall innebär det en beräkning av hur många procent något, till exempel BNP per capita, förändras när index förändras med en procent. Resultaten är starka och indikerar att potentialen med förbättrade regelverk är stor, men bör tolkas med försiktighet. För vidare läsning hänvisas till rapporten *Regelbördans betydelse för tillväxt och arbetslöshet (2022)*.

Figur 7. Sverige får sämre placering i Världsbankens index än flera grannländer

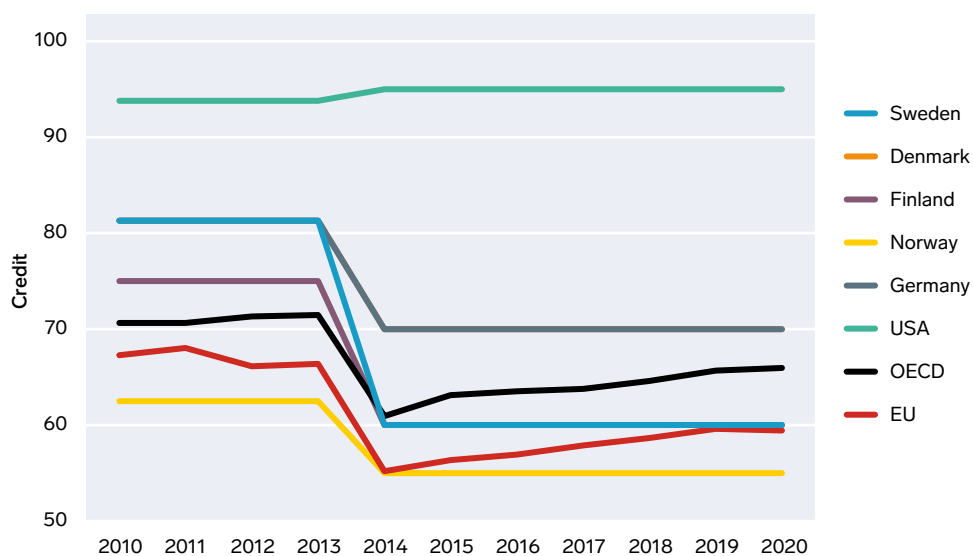
Sverige presterar sämre i Världsbankens index än viktiga jämförelseländer. Grannländerna Danmark och Norge liksom USA får alla högre resultat.

Figur 8. Svårare att få bygglov i Sverige än i andra länder

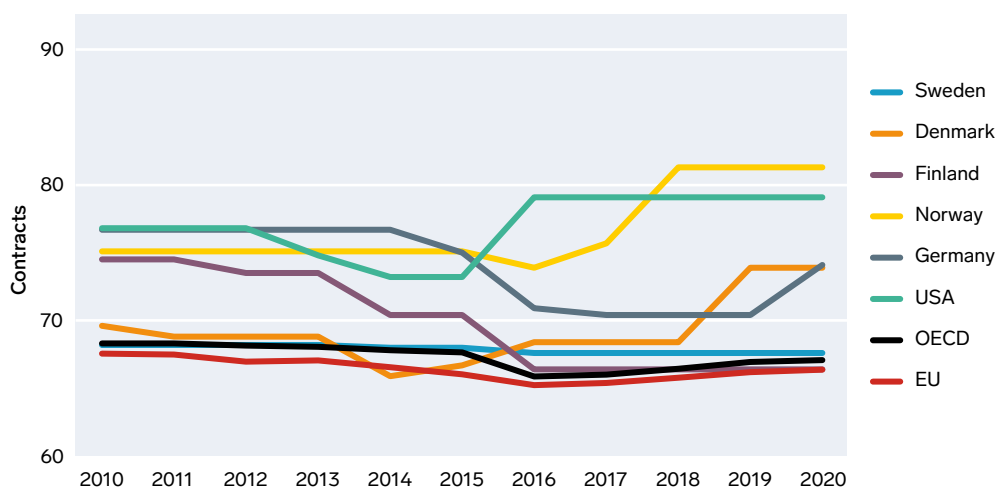

Utvärdering av kraven och den tid och de kostnader det innebär att uppföra en lagerlokal. *Sverige presterar sämre än viktiga jämförelseländer.*

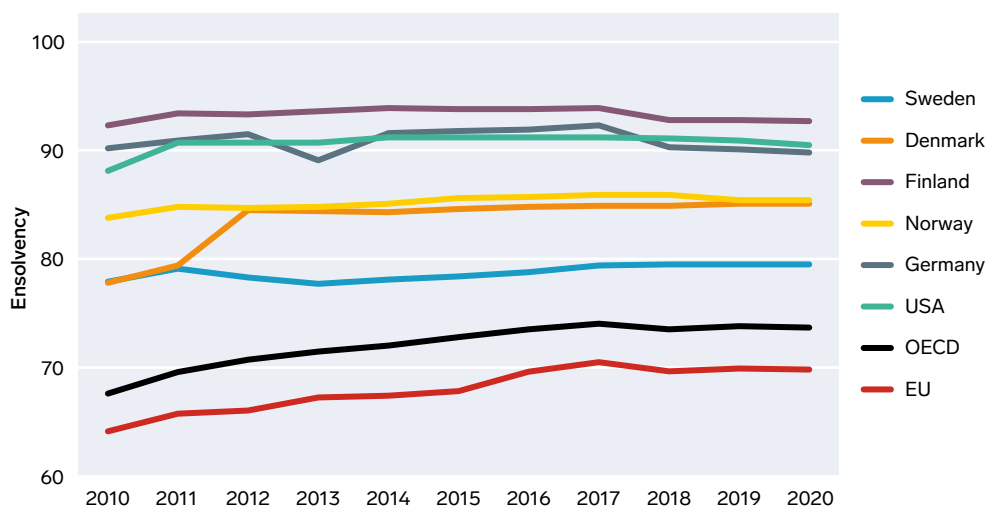
Figur 9. Kreditupplysningen i Sverige kan bli bättre

Utvärdering av kreditgivning och kreditupplysningsystem. *Sverige presterar sämre än viktiga jämförelseländer.*

Figur 10. Förhållandevis svårt att lösa avtalstvister i Sverige

Utvärdering av den tid och de kostnader de innebär att lösa en avtalstvist och kvaliteten på rättsprocessen. *Sverige presterar sämre än viktiga jämförelseländer.*

Figur 11. Kostsam och tidskrävande insolvenshantering

Utvärdering av insolvenslagstiftningen och den tid och de kostnader de innebär att hantera en insolvenssituation. *Sverige presterar sämre än viktiga jämförelseländer.*

Förslag till ny regelprocess

Regelbördan är ett stort och växande problem för företag i Sverige och således även för samhällsutvecklingen. Även Sveriges internationella konkurrenskraft tar skada. Medan svenska regeringar säger sig vilja minska regelbördan arbetar viktiga jämförelseländer aktivt för att reformera både regelverk och regelgivning.

För att Sverige ska förmå vända utvecklingen och ha en realistisk chans att nå de mål som regeringen satt upp för förenklingspolitiken krävs ett samlat krafttag. Det betänkande som presenterades av utredningen Enklare regelverk för mikroföretagande och en modernare bokföringslag (SOU 2021:60) i slutet av 2021 innehåller goda reformförslag, men det är viktigt att påminna om att enbart förbättringar i enskilda delar inte räcker. En verkningsfull förenklingspolitik förutsätter strukturella reformer av hela regelgivningskedjan.

Reformförslag

Svenskt Näringsliv föreslår ett sammanhållet omtag av regelförbättringsarbetet med ett tydligt politiskt ägarskap på högsta nivå. Arbetet ska följas upp med en årlig rapportering från regeringen till riksdagen. Förslagen presenteras utifrån regelgivningens kronologiska kedja, från ex-ante i samband med det ursprungliga beslutet om att inrätta en regel, påkallade löpande analyser då existerande regler inte upplevs fylla sitt syfte samt systematiska och planerade ex-postutvärderingar.

1. Bättre beslutsunderlag

Gör Regelrådet till en egen myndighet med återremitteringsrätt

Regelrådet är avgörande för ett framgångsrikt regelförbättringsarbete. Rådet behöver ha en tydlig roll, ett starkt mandat och en hög grad av självständighet. Svenskt Näringslivs uppfattning är att Regelrådet bör omorganiseras till en egen myndighet, med egen budget och personal. Därigenom kan verksamhetens integritet och resurser säkras.

Det är viktigt att rådet ges en granskande roll tidigt i lagstiftningsprocessen. Rådet bör till exempel ges möjlighet att yttra sig över konsekvensutredningar innan de remitteras bredare och återremittera utredningar som bedöms vara bristfälliga.

Låt konsekvensutredningsförfordningen omfatta Regeringskansliet

Regeringskansliet har en avgörande roll för att minska företagens regelbörda. För närvarande väljer dock Regeringskansliet på egen hand om konsekvensutredningsförfordningen (förfordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning)

ska beaktas eller om Regelrådet ska bjudas in att granska underlag. De riktlinjer som 2008 togs fram av en statssekreterargrupp inom Statsrådsberedningen i syfte att förtydliga arbetet är inte tillräckliga och bör göras bindande.

Regeringskansliet bör omfattas av samma krav som förvaltningsmyndigheterna. Det kan åstadkommas genom lämpliga styrdokument, till exempel riktlinjer, tillägg till handböcker, EU-cirkulär och utformning av delningsmissiv.

Stärk kompetensen för upprättande av konsekvensutredningar

Svenska myndigheter som beslutar om föreskrifter eller allmänna råd ska enligt konsekvensutredningsförordningen så tidigt som möjligt utreda förslagets kostnadsmässiga konsekvenser. Utredningarna är dock sällan tillräckligt omfattande och det finns därför inget som hindrar att nya regler får långtgående negativ påverkan på företagen.

För att minimera risken för dålig reglering krävs bättre konsekvensutredningar. Det förutsätter i sin tur ökade resurser, till exempel för anställning av ny personal, utveckling av metodik, beräkningshjälp och ökad tillgång till data.

Skärp kontrollen av företagens regelkostnader

En anledning till att företagens regelbörda växer är avsaknaden av en övergripande bild av den samlade effekten. Nya regler beslutas utan att det nödvändigtvis finns kännedom om huruvida det sedan tidigare finns liknande reglering.

För att få överblick och över tid minska regelbördan bör principen om en in – en ut, som innebär att varje ny regelkostnad som läggs på företagen följs av en motsvarande kostnadslättnad, införas. Utgångspunkten bör vara att samma verksamhet som träffas av kostnaden också ska få lättnaden.

Sluta överimplementera EU-lagstiftning

Det medges ofta ett stort mått av flexibilitet vid införandet av direktiv från EU. I Sverige tenderar EU-lagstiftningen dock att överimplementeras vilket resulterar i att företag i Sverige får bära en större regelbörda än motsvarande företag i andra jämförbara EU-länder. Det skadar företagen och gör det mindre attraktivt att starta och driva företag i Sverige.²¹

Regeringen bör ställa sig bakom ett antal principer i syfte att undvika överimplementering.

- Nationella regleringar ska som regel inte gå längre än minimikraven i EU-regleringen.
- Genomförandet i Sverige bör inte vara mer betungande än i andra länder.
- Sverige bör arbeta systematiskt med så kallade grannkontroller för att i nära dialog med i första hand de nordiska länderna säkerställa att implementeringen inte går längre än nödvändigt. Därigenom undviks även avvikande regler som försvårar den fria rörligheten.

²¹ Riksdagen gjorde redan 2019 ett tillkännagivande till regeringen om att utgångspunkten bör vara att EU-lagstiftning implementeras på miniminivå (bet. 2018/19:NU7).

- Möjligheterna till flexibilitet och undantag bör utnyttjas.
- Alternativ till tvingande regler, till exempel råd och rekommendationer, bör regelmässigt prövas.
- Betungande regler bör träda ikraft så sent som möjligt.

2. Starkare regelförbättringsarbete

Skärp styrningen av myndigheterna

För att Sverige ska nå de förenklingspolitiska målen måste myndigheterna involveras och engageras. Det bör bland annat göras genom att i myndigheternas regleringsbrev och instruktioner tydliggöra uppdraget att förenkla regelverk och tillämpning. Myndigheterna bör även få i uppdrag att ta fram och redovisa en årlig plan för regelförenklingsarbetet.

Förbättra myndigheternas rådgivning och stöd till företagen

Landets kommuner ansvarar för en stor del av den myndighetsutövning som direkt påverkar företagen. Därför är kommunerna avgörande för att de förenklingspolitiska målen ska kunna nås. Som flera undersökningar av bland annat Svenskt Näringsliv och NNR visar skiljer sig arbetet med att förenkla och underlätta för företag åt mellan olika kommuner.

Regeringen bör tillsätta en utredning av kommunallagen i syfte att förtydliga hur kommunerna kan arbeta för att bidra till de förenklingspolitiska målen. Regeringen bör också låta se över tillämpningen av förvaltningslagen med målet att förstärka kommunernas skyldighet att ge service som är företagsanpassad och väl fungerande.

Bredda ägarskapet inom Regeringskansliet

Ett framgångsrikt förenklingspolitiskt arbete i Regeringskansliet förutsätter att de berörda departementen har och tar ett gemensamt ansvar för att nå målen. Därför behöver nuvarande arbete omorganiseras och förstärkas.

En central funktion bör inrättas med vilken beredning ska ske i frågor som riskerar att medföra märkbart högre regelkostnader. Samtidigt ska särskilda ansvarsfunktioner med ansvar för att löpande rapportera till den centrala insatsen inrättas på respektive departement. Berörda aktörer bör ges möjlighet att framföra synpunkter på hur det befintliga regelverket kan förbättras. En sådan anmälan ska sedan resultera i ett förslag till förändring av befintligt regelverk eller en fullödlig förklaring till varför synpunkterna inte beaktas. Det skulle ge det förenklingspolitiska arbetet den tyngd inom Regeringskansliet som krävs för att samtliga departement ska uppleva ett gemensamt ansvar för frågan.

Inrätta fasta EU-beredningsgrupper

Förslag till nya EU-lagstiftning kräver mycket resurser och ibland räcker tiden för en grundlig analys inte till. Genom att förutse vilka områden och sakfrågor som väntas bli föremål för reglering kan mycket tid sparas.

Regeringen bör inrätta särskilda beredningsgrupper med berörda aktörer. Det skulle möjliggöra för organiserade intressen att möta regeringen i en fortlöpande dialog. För att samrådet ska bli verkningfullt bör det inledas i ett mycket tidigt skede.

3. Systematiska utvärderingar

Låt en oberoende aktör utvärdera befintliga regelverk

Sverige saknar ett systematiskt arbete för att utvärdera om beslutade regelverk uppnår sina syften och vilka konsekvenser reglerna har för företagens verksamhet.

Regeringen bör upprätta en årlig plan för löpande utvärdering av befintliga regelverk. Planen kan upprättas baserad på förslag från den centrala beredningsfunktion som skapas i Regeringskansliet, men utvärderingarna bör genomföras av en oberoende och självständig aktör. Det skulle till exempel kunna vara Riksrevisionen och/eller Ekonomistyrningsverket. Syftet med utvärderingarna är att identifiera vilka regler som kan förenklas och på vilket sätt. Om det visar sig att syftet med en viss regel inte nås eller att kostnaderna för företagen på ett väsentligt sätt överstiger de uppskattningar som angetts i den ursprungliga konsekvensutredningen bör förslag lämnas på hur regelverket kan justeras eller upphöra att gälla.

Inför solnedgångsklausuler

Utöver att ge en oberoende aktör i uppdrag att utvärdera befintliga regelverk bör principen om solnedgångsklausuler införas. Det innebär att vid tillkomsten av ny lagstiftning bör också ett datum för när regelverket ska upphöra att gälla beslutas. Ett sådant datum bör läggas något eller några år senare än den planerade utvärderingen. Visar utvärderingen att det finns anledning att förlänga regelverket ska det vara möjligt. I den händelse ingen utvärdering genomförs kommer regelverket per automatik att upphöra att gälla på utsatt slutdatum.²²

Bjud in OECD att utvärdera regelprocessen på nytt

För drygt tio år sedan genomförde OECD en granskning, en så kallad Regulatory Review, av Sveriges regelarbete. Trots att Sverige åtog sig att göra regelgivningsarbetet mer transparent har löftena fortfarande inte infriats fullt ut. Rekommendationerna är dock lika aktuella och relevanta nu som då.

Regeringen bör därför ta ansvar för att samtliga rekommendationer införs. Samtidigt bör OECD bjudas in till Sverige för att genomföra en ny, uppföljande granskning.

²² Riksdagen har i upprepade tillkännagivanden begärt att regeringen prövar införandet av solnedgångsklausuler, senast i betänkandet 2021/22:NU16.

Källförteckning

- Ekonomifakta (2022a), Arbetslöshet internationellt, <https://www.ekonomifakta.se/fakta/arbetsmarknad/arbetsloshet/arbetsloshet---internationell-jamforelse/>
- Ekonomifakta (2022b), BNP per capita, <https://www.ekonomifakta.se/fakta/ekonomi/tillvaxt/bnp-per-capita/>
- Folketinget (2019), <https://www.ft.dk/samling/20191/spoergsmaal/s463/svar/1619199/2125256/index.htm>
- NNR (2022), ”Varför regelförbättring?”, <https://nnr.se/snabbt-om/snabbt-om-var-for-regelforbattring/>
- NNR (2021), Skops undersökning 2021 om behovet av regelförenklingar, <https://nnr.se/wp-content/uploads/nnrs-skop-undersokning-2021-om-behov-av-regelforenklingar-varen-2021.pdf>
- OECD (2021a), *Regulatory policy outlook 2021*, <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/a30de4ce-en/index.html?itemId=/content/component/a30de4ce-en>
- OECD (2021b), Regulatory policy, Sweden country profile, <https://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/sweden-country-profile-regulatory-policy-2021.pdf>
- Pettersson, Lars & Lappi, Emma (2022), Regelbördans betydelse för tillväxt och arbetslöshet.
- Regelrådet (2022), ”Verksamhet”, <https://www.regelradet.se/om-regelradet-granskning/verksamhet/>
- Regeringen (2021), En förenklingspolitik för stärkt konkurrenskraft, tillväxt och innovationsförmåga, skr 2021/22:3
- Regeringen (2016), Förslag till budget 2017, utgiftsområde 24, s. 61, <https://www.regeringen.se/4a6660/contentassets/e926a751d9eb4c978c4d892c659ebc8e/utgiftsomrade-24-naringsliv>
- Regeringen (2015), Förslag till budget Prop. 2015/16:1 utgiftsområde 24, s. 65, <https://www.regeringen.se/4a6c27/contentassets/49618bcb4fd94b6081d9696f55bc-7f8d/utgiftsomrade-24-naringsliv.pdf>
- Regeringen (2012), Förslag till budget Prop. 2012/13:1 utgiftsområde 2, s. 20, <https://www.regeringen.se/49bb19/contentassets/5d29304417da4cd8ae098aeb0aef057/utgiftsomrade-24-naringsliv>

Regeringen (2008), Kommittédirektiv Regelrådet – ett råd för granskning av nya och ändrade regler som påverkar företagens regelbörda (2008:57), https://www.regelradet.se/wp-content/uploads/2012/03/Kommittedir-regelradet-2008_57.pdf

Riksdagen (2007), Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20071244-om-konsekvensutredning-vid_sfs-2007-1244

Svenskt Näringsliv (2022), Beräkningar av Lars Jagrén.

Svenskt Näringsliv (2021), *Företagen vill växa, men tillväxthinder gör det svårt*, https://www.svensktnaringsliv.se/bilder_och_dokument/rapporter/n9qlul_rapport_webbversionpdf_1170517.html/rapport_webbversion.pdf

Svenskt Näringsliv (2017), *Ett utmanat Sverige. Lättare regelbörda för näringslivet*, https://www.svensktnaringsliv.se/bilder_och_dokument/192t7o_lattare-regelborda-for-naringslivet-en-fornyad-politisk-beslutspr_1115669.html/Lttare+regelbrda+fr+nringslivet+-+en+frnyad+politisk+beslutsprocess.pdf

Tillväxtverket (2020), *Företagens villkor och verklighet*, <https://tillvaxtverket.se/statistik/vara-undersokningar/foretagens-villkor-och-verklighet.html>

World Economic Forum (2019), *The Global Competitiveness Report 2019*, https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

www.svensktnaringsliv.se

Storgatan 19, 114 82 Stockholm
Telefon 08-553 430 00

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma, 2022